

S l i k a.

(Iz francoščine preložila Petrovna.)

Lijonu, drugem glavnem mestu na Francoskem, stoji sloveč dekliški zavod. Tujei ga prav pogosto in radi obiskujejo. Vsakdo se čudi sliki, visečej ob zadnjaj steni jedilne dvorane. Slika kaže otroka v naslonjaču sedečega z veliko mačko v naročji. Po obleki se takôj spozna, da otrok ni rejnec omenjenega zavoda. In ker slika ne pristuje k drugim slikam, ki krasijo stene prostorne dvorane, zatorej obrača pozornost vsakega obiskovalca nase. Jeden izmed obiskovalcev posebno radoveden, povpraša gospo predstojnico, je li ta slika kakega rejenca? „O nè,“ odgovori gospá, „to je slika utemeljiteljice našega zavoda.“

„Kakó? ta otrok!“

„Dà, dà, ta otrok. O to je dolga prigodba . . . Tu jo imate, kakor jo je otrok sam pripovedoval, ako jo želite čitati za kratek čas,“ odgovori čestita predstojnica, izročivši tujeu majheno, lično vezano knjižico, v katero je bila ženska roka napisala sledečo prigodbo:

Rodila sem se v Lijonu. Moj oče je bil imeniten trgovec v tem mestu. V kupčiji sè svilnato tkanino si je pridobil precejšno imovino, ko sem se jaz porodila. Kot jedino dete so me ljubeznivi stariši negovali z vso mogočo nežnostjo. Spolniviši komaj peto leto svoje dôbe, želela je moja dobra mati videti me naslikano. Ali kako naj se petletni otrok primora, uro za uro tiho in mirno sedeti, posebno pa še tako muhasta in razvajena stvarca, kakršna sem bila jaz? Imela sem mačko, katero sem neizrečeno ljubila. Ž njo sem se igrala, ž njo počenjala vse, kar mi je prišlo v mojo ne ravno prebistro glavico. Ako jo sem še toliko premetavala in dražila, nikdar mi ni storila ničesar žalega. Ta mačka je največ pripomogla, da sem dve uri mirno sedela. Slikati me, v to sem privolila, ali samó s tem pogojem, da sme tudi mačka biti poleg mene. Ta uvod k mojemu dogodku je nekoliko obširen, ali mora tako biti, ker ravno mačka in slika sti igrali veliko ulogo v mojem življenji.

Slika je prav dobro izpala. Bila je vže pred nekoliko dnevi izgotovljena. Moje mački se ni več ljubilo, da bi jo bila še dalje po sobi za rep vlačila. Opraskala me je pod očesom takó močno, da se mi še danes pozna. Umeje se, da jo je mati prav jezna z metlo iz hiše pognala.

Nekaj časa pozneje, ko se mi je vže rana zacelila, šla sem s svojo varuhinjo na izprehod. Prišedšima na bolj obljuden prostor, kjer se je navadno kak slepec z lajno ali glumač z opicami ustavljal, vidim — svojo ubogo mačko. Morala je hoditi s paličico v šapicah, kakor vojak s puško. Ali kakšna je bila, o ljubi Bog! Poprej dobro rejena, lepa, snažna, a zdaj vsa medla in umazana; njena dlaka me je spominjala na kak obnošen kožuh. Ko sem se med gledalce — katerih pri takó važnih predstavah nikoli ne manjka — s težavo pririnila, končal je glumač predstavo. Pokličem svojo mačko, dvignem jo v naročaj, ter jo božam kakor nekđaj. A tudi ona mi je vračala ljubezen po svoje. V tem so se gledalci razšli in ko se ozrem, ni bilo moje varuhinje

od nikoder. Nisem se mnogo brigala za njo, meneč, da vže ne bode daleč. Glumač pristopi k meni in me vpraša: „Je-li ta mačka vaša, gospica moja?“

„Dà, gospod, moja je.“

„Izvestno jo imate prav radi?“

„Dà, gospod, zeló rada jo imam.“

„Bi li jo radi zopet imeli?“

„Dà, gospod.“

„Dobro, ako idete z menoj, dam vam jo in si jo lahko nesete domóv.“

Zna se, da nisem zdaj na družega mislila, nego na svojo mačko, ter sem se brez pomisleka podala za tujim možem. Vodeč me po samotnih ulicah, prišla sva do njegovega vozička.

„Dete ljubo!“ reče mi moj vodnik, „do mojega stanovanja je nekoliko daleč; sedi v ta-le voziček, da se preveč ne utruđiš.“

Vozila sem se vedno rada, a še posebno zdaj, ko sem imela zopet svojo mačko v naročji.

Ko smo se vže dlje časa takó vozili, postajala sem nemirna. Bili smo vže daleč zunaj mesta. Vselej, kadar sem vprašala, če pridemo kmalu domóv, odgovoril mi je tují mož: „Kmalu, kmalu!“ Žena glumačeva, bivša tudi na vozu, skušala me je tolažiti. Ali kmalu je bilo vse zamán. Velik strah me obide in jokaje sem klicala mamo. Moj strah je postajal večji, ker so ti ljudje med seboj govorili jezik, katerega nisem niti besedice razumela.

„Mama! mama!“ kričala sem „grem k mami!“ Moj vodnik, vznemirivši se, zavihti debelo palico ter zarohni nad menoj s takim glasom, da se mi vže pri samem spominu na ta glas lasjé ježijo od strahú: „Hudobna stvar, ako ne molčiš, pretepem te!“ Jaz začnem še glasneje kričati, pa — strašen udarec s palico me omami, da se kar zvrnem na vozu. Prvič v svojem življenji sem bila tepena. Gróza in strah sta mi glas zadušila. Zaspala sem. Prebudivši se, bila sem še vedno na ónem nemarnem vozu. Vozili smo se le po stranskih potih. Zdaj še le zapazim, da nimam več svoje lepe obleke na sebi, imela sem drugo raztrgano in umazano. Zopet začnem klicati svojo mamo, ter milo jokati. Vodnik dvigne roko nad menoj, ali besed, s katerimi je spremljal svoje surovo kretanje, nisem razumela. Zopet sem morala molčati, a jokati sem vender le smela. Prišedši do neke umazane krčme, ustavimo se. Glumač in njegova žena si naročita jedi, a jaz sem se neprestano jokala. Navzoči gostje me obstopijo, ali jaz nisem znala, kaj pravijo, slišala sem le, da jim moj vodnik odgovarja. Da povem ob kratkem, bila sem med cigani. O kako mi je bilo pri srci, ko sem se zavedla, med kakimi ljudmi da prebivam. Ako nisem hotela biti tepena, morala sem se udati volji svojih zatirancev. Kar so moje šibke moči pripuščale, morala sem storiti. Kadar je moj gospodar na očitnem trgu postavil mizico, da so na njej plesale uboge opice, pobirala sem jaz denar z lesenim pladnikom v roci od radovednih gledalcev. Nisem več jokala, vsaj očitno ne, ker sem se privadila žalost prikrivati. Neka zamolkla žalost se me je bila polastila. V lesenej koči sem imela svoje borno ležišče. Večkrat sem bila zvečer sama in mislila na svoje ljube stariše, katerih morda ne bodem nikoli več videla na tem svetu in bitko sem plakala po njih.

Koliko časa je trajalo to moje mučeništvo, tega ne vem povedati. V svojem obupu sem sklenila pobegniti. Nekoč smo potovali po noči, kakor

največkrat. Žena je spala na vozu; moj vodnik, ali bolje rečeno „mučenik,“ prepustivši konja svojemu nagónu, zaspal je tudi. Ta trenotek porabivši, zmuznem se z voza, da-si je bila velika opasnost za moje življenje. Slišala sem, kako se je glas dalje drdrajočega voza vedno bolj izgubljal.

Komaj se oddahnem; ali kaj zdaj? Noč je bila jako temna. Udala sem se osodi. Sedem ob robu nekega jarka poleg ceste, kjer me spanec premaga ter zadremujem. Solnce je bilo vže davno pred menoj vstalo, ko me zbudi nek kmet, idoč na polje. Le s težavo in jokaje mu sem povedala, da sem se zgubila. Možu sem se smilila; prime me za roko in odvede v svojo hišo.

Dobri hišni ljudje so si mnogo prizadejali, da bi me tolažili. Gospodinja me je čedno preoblekla in odvedla v bližnjo graščino. Povsod se je videlo blagostanje, katero me je spominalo moje rojstne hiše. Ko vstopi grofinja, srcé mi je utripalo in mislila sem v trenutku, da vidim svojo rodno mater. Moja voditeljica je mnogo govorila z grofinjo, česar pa jaz nisem razumela. Na to me povpraša grofinja: „Govoriš li francosko, dete moje?“ Menila sem, da se mi je nebo odprlo in razložila sem jej svojo nesrečo. Potem me vpraša po priimku in rojstnem kraju, česar pa nisem znala povedati, ker po teh rečeh nisem nikoli vprašala. Vedla sem samó to, da so me domá na imé Mimi klicali in to mi je bilo dosti. Grofinja si obriše solzne oči ter me vpraša: „Hočeš li pri meni ostati? Jaz nimam otrok in ti hočem biti mati, dokler se tvoja prava mati ne najde.“ Jaz rečem: dà, in od tega trenutka sem imela zopet srečne dni svoje mladosti.

Graščina, v kateri sem bila také ljubeznivo vzprejeta, bila je ob bregu Rene. Tu je bilo posebno prijetno bivališče in moji dnevi so se stekali v sladkih občutkih. Negovali so me kakor da bi mi bili rodni stariši. Skrbeli so posebno za mojo odgojo. Imela sem vedno najboljše učitelje. Moja krušna mati je rekla, da jej je moj dobri napredek in moja ljubezen do nje popolno povračilo za vse mi izkazane dobrote. Z jedno besedo, bila bi skoraj popolnem srečna, ako bi mi ne bil spomin na moje prelube stariše grenil mojih veselih trenutkov.

Tako je pretekel čas moje odgoje, ker sem imela vže sedemnajst let. Krušna mati mi umrje, zapustivši mi precejšno premoženje. Ko sem prvo žalost nekoliko prebila, mislila sem na svojo mater, na drago domovino, katere nisem nikoli pozabila. Upala sem vedno še, da jo z božjo pomočjo najdem. Šla sem v Pariz, ker spomin otroških let, mi je predstavljal vedno veliko mesto. Tu sem spoznala nekaj osob, ki so bile mojej pokojnej dobrotnici jako prijazne. Ker sem znala dobro na klavir igrati, povabili so me po večkrat v kako zasebno društvo. Tako se je krog mojega poznanja vedno bolj širil. Necega dne sem bila povabljena k družini Renárdovej. Ne vem, zakaj mi je srce tako močno bilo, ko sem zaslišala to imé. Sedem h klavirju in ko se nekoliko ozrém po sobi, zapazim na steni malo sliko, predstavljajočo otroka z mačko v naročji. Ne vem, kako mi je bilo, omedlela sem.

Ko sem se zopet zavedla, stala je hišna gospodinja poleg mene. Na moje vprašanje: „Čestita gospá, koga predstavlja ta slika?“ odgovorila mi je: „Jedino hčerko, katero sem vže pred leti izgubila.“

„Mati!“ vzkliknem vsa iz sebe od radosti in v sladkem objemu jej rečem: „Ali poznate še obrunek pod mojim očesom?“

O to srečno svidenje po toliko letih! Veselja ni mogoče popisati. Moji stariši niso imeli več obstanka v Lijonu. Po dolgem, brezvspešnem iskanji so se naselili v Parizu, kder sem jih našla.

Dobremu Bogu v zahvalo sem ustanovila z jednim delom svojega premoženja to sirotišče. Omenjeno sliko sem izročila temu zavodu v vedni spomin na vzrok ustanovitve, ter na sveti nauk, ki nas uči, da ne smemo nikoli obupati nad previdnostjo Božjo.

x

G ö d ö l l ö .

Slika, katero danes podaja „Vrtec“ svojim mladim čitateljem, kaže nam sloveči cesarski grad „Gödöllö.“ Daleč tam v ogerskeji zemlji vzdiguje se ponosno iz planjave. V ozadji se naslanja na rahlo se vzdigajoče bregove, katere je umotvorna roka izpremenila v krasen senčnat gaj.

Ako si ogledamo grad sam, takój moramo spoznati, da je sedež kraljevega lastnika. Njegov kinč je priprosta odličnost. — Razdeljen je na tri glavne dele: srednji najviši del je obokan z dvema kuplama; na levo in desno se razprostirata stranska dela, ki se ravno tako končujeta z obokanimi kuplami. Vse zidovje je jednonastropno. Pred uhom se vzdigujejo štiri stebri od rudečega mramorja; na njih je z železno ogrado zavarovan balkon. — Jediní vnanji kinč sta dva kamenena leva, ki čuvata uhođ; potem v železneji balkonovej ogradi pozlačeni grb z imenom rodú Grassalkowicsev, njegovih